

„Otče, vaše řeč byla nádherná, ušlechtilá...“ „Já jsem jen pokorný hříšník,“ zněla odpověď.
 „Vlastně nic nevím... Celá moje řeč byla nevýznamná.“ Tenhle přístup mě překvapil. Onen muž moc dobře věděl, že jeho spiritualita je oslňující a že je výborný řečník. Proč jednoduše neodpověděl: „Díky. Snažil jsem se popsat to, co si myslím, co nejvíc přesvědčivě.“

Pokora znamená vědět, co jsme zač. Tuto definici jsem získal od jednoho církevního otce. *Vědět, co jsme zač*, tak je to prosté. Stručně řečeno, nekoukat *se svrchu* a říkat věci bez překrucování. A vědět, kde je naše místo. Ale když máme nějaký dar, proč ho popírat? Nao-pak bychom měli obdivovat dary, které nám Pán dal, za podmínky, že nám nebudou sloužit k tomu, abychom se vychloukali.

Ten, kdo se nechce stavět ani výš, ani níž, než je, kdo upřímně uzná svou chudobu stejně jako své bohatství, bude mít skutečnou schopnost milovat, protože bude mít rád sám sebe takového, jaký opravdu je.

Poznej sám sebe, učil Sokrates. Nikdy netrávíme dost času tím, abychom poznali sami sebe. Mám u sebe jeden cestovní deník starý pětadesát let. Když mám volno, rád si v něm čtu. Vidím, že jsem se určitě někam posunul, ale moje slabiny a nedostatky zůstaly. Trochu introspekce, to je to, co v současné době postrádáme nejvíc. Až příliš často slyším ministry nebo odboráře prohlašovat, že jim jejich politický protivník nebo předchůdce nemá co dávat lekce. Je to rituální větička v Národním shromáždění. Bylo by tak krásné, kdyby nějaký politik čas od času pronesl: *Kamaráde, to, co jsi právě řekl, je svatá pravda!*

Naslouchat a podporovat

Jedním z nejkrásnějších projevů pokory je naslouchat někomu, s kým nesouhlasíme. Nutím se k tomu už celé roky. Už dopředu znám jeho teorie – už jsem to mockrát slyšel – ale snažím se opravdu poslouchat a nepřerušovat. Někdy je pro mě velmi těžké se udržet! A pak najednou zjistím, že něco z toho, co říká, je zajímavé.

Bez podvádění se snažte zjistit, co je dobrého a nového na tom, co vám povídá někdo, kdo je jiného názoru než vy! Soustřeďte se zkrátka na toho druhého, místo abyste si dávali jeho věty do souvislosti s tím, co si myslíte, nebo s tím, co jste už prožili. Držte se zpátky, klidně si hryzejte nehty, cokoli chcete, ale hlavně mlčte a poslouchajte!

Naslouchejte utrpení nemocného nebo starého člověka, aniž byste přemýšleli o tom, co se kdy přihodilo vám, a získáte u toho druhého velký respekt. Posloužíte mu nasloucháním.

Setkal jsem se ve svém životě s velmi málo lidmi, kteří naslouchají. Ale když na někoho takového narazím, je to pro mě velká milost! Přeji vám, abyste to také zažili. Člověk vždycky zjihne před někým pokorným.

Síla Kristova působení na zemi nepocházela jen z faktu, že byl syn Boží, ale také z jeho pokory. Choval se jako *poslední ze všech*, jako by byl na posledním místě. Nádherná lidská i božská postava, která jde a vždycky půjde proti proudu

Guy Gilbert – Bud'te světlem

Prameny, odkazy

Daniel J. Harrington – Evangelium podle Matouše – Sacra pagina; Silvano Fausti – Nad evangeliem podle Matouše; Petr Karas – Boží slovo na každý den; Angelo Scarano – www.pastorace.cz; Petr Mareček – www.biblickedilo.cz; Misál na každý den liturgického roku

31. neděle v mezidobí – cyklus A

30. října 2011

¹Ježíš mluvil k zástupům i ke svým učedníkům: ²„Na Mojžíšův stolec zasedli učitelé Zákona a farizeové. ³Dělejte a zachovávejte všechno, co vám řeknou, ale podle jejich skutků nejednejte, neboť mluví, ale nejednají. ⁴Svazují těžká a neúnosná břemena a vkládají je lidem na ramena, ale sami se jich nechtějí dotknout ani prstem. ⁵Všechny své skutky dělají jen proto, aby se ukázali před lidmi. Dávají si zhotovovat zvlášť široké modlitební řemínky a zvlášť velké štrápece na šatech, ⁶mají rádi čestná místa na hostinách a přední sedadla v synagógách, ⁷mají rádi pozdravy na ulicích a když jim lidé říkají ‚mistrě‘.

⁸Vy však si nedávejte říkat ‚mistr‘, jenom jeden je váš Mistr, a vy všichni jste bratři. ⁹A nikomu na zemi nedávejte jméno ‚otec‘, jenom jeden je váš Otec, a ten je v nebi. ¹⁰Ani si nedávejte říkat ‚učitel‘, jenom jeden je váš Učitel – Kristus.

¹¹Kdo je mezi vámi největší, ať je vašim služebníkem. ¹²Kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se ponižuje, bude povýšen.“

Mt 23,1-12

Úvod k meditaci

Které moje postoje (popř. druhých křesťanů) představují křesťanství lidem kolem nás se zátěží pokrytectví, okázalosti a náboženské pýchy? Jak naopak mohou přispět k tomu, abych Boží království představoval v kráse evangelia, pravdivě, neokázale a přitažlivě?

Výklad biblického textu

Kontext: Od samotného začátku evangelia spojil Matouš vznešený Ježíšův portrét s temnou zprávou o jeho odmítnutí. Ježíšovo prorocké učení v chrámě (viz 21,23-22,46) dovedlo nepřátelství jeho odpůrců k rychlému vznětu. Ježíš reaguje na vzniklou polemiku odsuzujícími prorockými slovy a dává najevo předním představitelům Izraele jejich pokrytectví, zaslepenost a úzkoprsé zákonicství. Dvacátá třetí kapitola Matoušova evangelia je zřejmě nejvyhrocenějším textem v celém evangelijním vyprávění. Vyžaduje proto pozornou četbu. Nemáme zde před očima zápis Ježíšovy řeči, nýbrž soubor Ježíšových výroků, které jsou sestaveny do jednotného celku. Některá z témat a ostrý polemický tón kapitoly by tak mohly zrcadlit nejen spor mezi Ježíšem a jeho současníky, ale též pozdější rozštěpení mezi prvotní církví a synagogou.

¹**Ježíš mluvil k zástupům i ke svým učedníkům:** Tato řeč je adresována *zástupům a Ježíšovým učedníkům*, což je důležité pro pochopení celé kapitoly. Ježíšův prorocký hněv znamená nejen žalobu vůči židovským čelním představitelům v minulosti, ale je rovněž strážlivou výstrahou pro křesťany Matoušovy doby o druzích postojích, které by mohly být zhoubnými pro ryzí křesťanství. Takto se tato kapitola stává významovým protikladem takzvaného kázání na hoře (Mt 5-7).

1. čtení:

Mal 1,14b
-2,2b.8-10

2. čtení:

1 Sol 2,7b-9.13

Evangelium:

Mt 23,1-12

Srovnání:

Mk 12,38-40

Lk 20,45-47

Mt 6,1; Jak 3,1

Ex 13,9; Dt 6,8

Nm 15,38-39

Lk 11,43; 14,7

Mt 20,26-27

Mk 9,35

Lk 9,48; 22,26

Job 22,29

Př 29,33

Ez 21,31

Mt 18,4

Lk 14,11; 18,14

²Na Mojžíšův stolec zasedli učitelé Zákona a farizeové: Kdo byli tito zákoníci neboli učitelé Zákona a farizeové?

Zákoníci: Společenská skupina učitelů Zákona (Lk 2,46; Jan 3,10) se v židovství objevuje vedle kněžského stavu teprve po návratu z babylonského zajetí (po roce 538 př. Kr.). Jedním z prvních učitelů Zákona byl Ezdráš, který se vrátil se skupinou vyhnanců do Jeruzaléma v roce 398 př. Kr. (Ezd 7,11).

Po dlouhém období studia, ve věku asi 40 let, se zákoník těšil všeobecnému uznání. Jako oficiální vykladatel Písma a jako znalec v otázkách Zákona působil svým velkým vlivem na běžný život i na soudní jednání. *Rabbi* byl čestným titulem učitele Zákona. Někteří zákoníci byli kněží, většina z nich však byli laici a farizeové. Lidé je měli v úctě jako učitele, zvláště když s nimi sdíleli chudobu. Nejproslulejšími učiteli Zákona byli Hillel, Gamaliel, který byl Pavlovým učitelem (srov. Sk 5,34; 22,3), Jochanan ben Zakkai, hlavní představitel učenců v Jamnii po roce 70 po Kr., a nakonec Rabbi Akiba, který byl v roce 135 po Kr. Římany popraven.

Zákoníci obehnali Zákon skutečným *plotem* předpisů (248 zákazů a 365 příkazů). Dnes se nám jeví tato často malicherná ustanovení jako nesnesitelná a tíživá jho (srov. Mt 23,4). Pro zbožné Židy ale předpisy znamenaly cestu k osvobození. Předpisy, jejichž zachování bylo původně vyžadováno jen od kněží, byly předloženy lidu, aby všichni Židé mohli zakusit vědomí Boží blízkosti.

Farizeové: Farizejské hnutí má svůj původ v reakci zbožných lidí na zhýralý život Hasmoneovců a nesnesitelnou vládu Řeků před nimi. Jejich věrné lpění na Mojžíšově zákoně a jejich odmítnutí kompromisů s cizími vládci jim získalo velkou úctu a vážnost mezi Židy. Žádná jiná židovská skupina neovládala stránky Zákona tak jako farizeové. Označení *farizeus* pochází pravděpodobně z hebrejského slova *perušim*, které znamená *oddělení, odloučení*, a vztahuje se k přísnému lpění na Zákoně, jež charakterizovalo jejich způsob života a odlišovalo je od méně věrných. Výtku o pokrytectví není možné zevšeobecňovat. Jestliže totiž farizeus prohlašuje, že se postí dvakrát za týden a dává desátky ze všeho, co získá, pak to skutečně činí (Lk 18,9-13). Oddanost farizeů Zákonu bychom neměli vidět jako slepé zákonictví. Jejich obsáhlý systém ústního komentáře Zákona v podobě podrobných předpisů byl pokusem, jak učinit Zákon snesitelným, nikoli nemožným. Velká síť ústního komentáře, který vyrůstal kolem Zákona v rabínských školách, nebyla pro farizee zkázkou Zákona, ale ujištěním, že Zákon žije a je aktivní.

Ježíš kritizuje zákoníky a farizee, že svá slova a požadavky nenaplňují skutky a že jednají na základě špatných motivů. Podobná kritika se objevila v Matoušově evangeliu (Mt 7,21-23) již dříve, a to na adresu učedníků, kteří sice Ježíše chválí jako Pána, ale nekonají Boží vůli.

¹⁰**Ani si nedávejte říkat 'učitel', jenom jeden je váš Učitel – Kristus:** Tato slova by byla mylně chápána, kdyby byla použita v polemice proti pojmenování nejrůznějších úkolů a úřadů v církvi (*mistr, otec a učitel*). Ježíš nechce upravit vnější názvosloví, nýbrž chce objasnit zcela nutný vnitřní postoj lidí a původ služby. Jakékoli vnější i skryté *zakládání si* na službě uprostřed Božího lidu bylo zneužitím této služby.

¹¹**Kdo je mezi vámi největší, ať je vašim služebníkem:** Tento a následující verš jsou pozitivním vysvětlením celého úryvku – východiskem je pokorný, tedy pravdivý a nenamyšlený přístup.

Další texty v týdnu

Po: Řím 11,29-36; Lk 14,12-14

Út: Zj 7,2-4.9-14; 1 Jan 3,1-3; Mt 5,1-12a

St: Mdr 3,1-9; Řím 8,14-23; Mt 25,31-46

Čt: Řím 14,7-12; Lk 15,1-10

Pá: Řím 15,14-21; Lk 16,1-8

So: Řím 16,3-9.16.22-27; Lk 16,9-15

K tématu

Tedy Ježíš mluvil k zástupům i ke svým učedníkům: „Na stoličce Mojžíšově zasedli zákoníci a farizeové: proto čiňte a zachovávejte všechno, co vám řeknou, ale podle jejich skutků nejednejte ... (Mt 23,1-7.27-28)

Kristus, člověk míru, se v evangeliu dokázal hrozně rozčlít. Výroky, které adresoval náboženským činovníkům své doby, byly velmi tvrdé a nesmlouvavé. On, svobodný muž, který překypoval láskou od hlavy k patě, byl zavražděn kněžími své doby, kteří mu nikdy neodpustili jeho veřejné projevy. Co mu na nich vadilo?

Jejich pokrytectví; fakt, že jejich činy nebyly v souladu s jejich řečmi: Hloupá pravidla, která tihle *činovníci* odvozovali ze svatého textu Starého zákona, aby mohli ostatní utlačovat, ztročovat a deptat. Ještě dnes je pro všechny náboženské činovníky na světě aktuální tento výrok F. Varona: *Největší zvrhlost moci můžeme vidět u moci náboženské, jejíž schopnost ovládat a ničit je o to větší, že se odvolává na Boha.*

Vlastně kněz, disponující *přesnou znalostí Boha*, představuje pro chudáky, kteří ho hledají, něco magického a fascinujícího. *Můžeme a musíme jim dávat odpovědi. To je náš úkol.* Jestliže svého postavení využijeme, abychom je deptali, stane se ale naše náboženství *opiem lidstva*.

Čím dál víc slyším tu děsnou větu: „Nesnáším všechna náboženství.“ Církev bývá občas v nenávisti kvůli některým jejím služebníkům, to bychom měli uznat, ale nesmí

se generalizovat. Já sám cítím bezmeznou lásku k církvi, která nám přináší důstojnost, svobodu a snaží se, aby každý z nás pociťoval zodpovědnost ve jménu Krista.

Mlátit druhému o hlavu přísná a složitá pravidla znamená dělat z Boha nesmiřitelného zákonodárce. A je to ještě horší, když se Boží zákony falzifikují. To znamená Boha pro člověka, který ho tak obtížně a složitě hledá, doslova masakrovat.

Bin Ládin a jeho stoupenci nezlomili pýchu Američanů, když jim zničili dva mrakodrapy jakožto symboly jejich všemocnosti. Pošpinili však v srdcích tisíců lidských bytostí představu o Bohu lásky a míru. Odvázat se zahubit tři tisíce nevinných lidí ve jménu Boha je nejhorší rouhání. Ten americký křesťan, který se odvážil zabít lékaře provádějícího potraty, byl stejně zvrácený případ. Spáchal ten zločin ve jménu Bible.

Naše církve má ještě ve svých řadách zmijs a kobry se smrtícím jedem. Stále mohou u křesťanů zahubit vnímání Boží lásky. My kněží bychom se jim měli jasně postavit... Ale lépe než odsouzení bude v naší církvi svědčit o svobodě a lásce, dvou nejkrásnějších pojmech z evangelia, naše blízkost u těch, kteří nejvíce trpí.

Guy Gilbert – Evangelium podle svatého lotra

Pokora

Má drahá matka mi už kdysi říkala: „Můj malý Guy, jsi příliš pyšný.“ „Já vím, mami,“ odpovídal jsem.

„To já, já jsem pokorná!“ „Mami, ale to ty jsi pyšná, když tvrdíš, že jsi pokorná. Zato já se ke své pýše hlásím. A tak na mě Pán bude mírnější...“ Oba jsme se u toho samozřejmě pěkně nasmáli.

Jeden význačný kněz pořádal přednášku. Přítomní byli ohromeni jeho spiritualitou. Říkal věci stejně znamenité, jako byl on sám. Jeho řeč byla ohromující, to musím přiznat. Na odchodu z kostela ho jeden věřící oslovil: